

SMZ
BARAZA LA MITIHANI LA ZANZIBAR
MTIHANI WA KUIINGILIA KIDATO CHA KWANZA

133

KISWAHILI

MUDA: SAA 2:00

SOLUTIONS

ALHAMIS 29 NOVEMBA 2018, mchana

MAELEKEZO KWA WATAHINIWA

1. Mtihani huu una sehemu NNE (4) A, B, C na D.
2. Jibu maswali YOTE kutoka sehemu A, maswali MANNE (4) kutoka sehemu B, maswali MAWILI (2) kutoka sehemu C na swali MOJA (1) kutoka sehemu D
3. Andika nambari yako ya mtihani katika kila ukurasa.
4. Majibu yote yaandikwe katika nafasi zilizowekwa.
5. Majibu yote yaandikwe kwa kalamu ya buluu au nyeusi.
6. Simu za mkononi na vitu visivyoruhusiwa havitakiwi katika chumba cha mtihani.

KWA MATUMIZI YA USAHIHISHAJI TU

NAMBARI YA SWALI	ALAMA	SAINI
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
JUMLA		

maktaba.tetea.org

Find this and other free resources at: <https://maktaba.tetea.org>

Prepared by Maria Marco for TETE A

SEHEMU A: (Alama 15)
UFAHAMU

Soma habari hii kwa makini kisha jibu maswali yanayofuata.

Mabadiliko ya hali ya hewa yamekuwa makubwa kwa kiasi cha kutisha. Zamani mababu zetu walitabiri mvua wao wenyewe pasi na kuwa na vyombo vya kisasa. Suala linalozungumziwa sana siku hizi ni mabadiliko ya hali ya hewa na athari zake kwa jamii nzima. Kila mtu ana wasiwasi kuhusu mvua ambazo huchukuwa muda mrefu bila ya kunyesha.

Ukosefu wa mvua ambao mwishowe huleta ukame na njaa umechangiwa kwa kiasi kikubwa na shughuli za binadamu ambazo zinaongezeka kwa haraka siku hadi siku. Shughuli hizo kwa upande mmoja zimeonekana kama za kimaendeleo, hupelekea kuongezeka kwa matumizi ya maliasili. Mifano mbalimbali ambayo inaonesha matumizi hayo ni pamoja na ujenzi wa nyumba nyingi zaidi, kupata nishati ya kutosha kwa ajili ya kupikia na upatikanaji wa mbao na magogo kwa wingi kwa matumizi ya ndani na hata ya nje ya nchi.

Hata hivyo, ili maendeleo haya yawe na mwelekeo chanya jamii inalazimika kupanda miti kwa wingi ili kukidhi mahitaji hayo. Aidha ni vyema kuzingatia kuwa ukataji wa miti ni chanzo kikubwa cha mito na vijito kuwa na maji haba au kukauka kabisa.

1. Maswali

i. Shughuli za binadamu huleta athari gani kwa jamii?

Shughuli za binadamu huleta athari kwa jamii kwa kusababisha mabadiliko ya hali ya hewa ambayo husababisha ukame, njaa na kupungua kwa mvua jambo linaloathiri maisha na maendeleo ya watu.

ii. Taja mifano miwili (2) ya shughuli za kibinadamu ambazo hupelekea athari kwa jamii.

Shughuli moja ni ukataji wa miti kwa ajili ya mbao na magogo. Shughuli nyingine ni ujenzi wa nyumba nyingi unaoongeza matumizi ya maliasili.

iii. Bainisha sababu inayopelekea mito na vijito kuwa na maji haba au kukauka.

Ni ukataji mkubwa wa miti unaofanywa na binadamu hali inayosababisha kupungua kwa vyanzo vya maji na mvua.

iv. Jamii inashauriwa nini ili kukabiliana na ongezeko la ukataji wa miti?

Jamii inashauriwa kupanda miti kwa wingi ili kuhifadhi mazingira na kuhakikisha matumizi ya maliasili yanaendelea kwa usawa.

v. Tunga sentensi moja (1) kwa kila neno lililopigiwa mstari.

Mabadiliko ya hali ya hewa yameathiri uzalishaji wa chakula.

Jamii nzima inapaswa kulinda mazingira.

Ukame umeleta njaa katika baadhi ya maeneo.

Mito mingi imeanza kukauka.

Find this and other free resources at: <https://maktaba.tetea.org>

2. Fupisha aya ya pili ya habari uliyoisoma kwa maneno yasiyozidi ishirini (20).

Ukosefu wa mvua unasababishwa na shughuli za binadamu kama ujenzi na ukataji wa miti unaoongeza matumizi ya maliasili.

SEHEMU B: (Alama 40)
SARUFI NA MATUMIZI YA LUGHA

3. a) Ainisha maneno yanayounda sentensi zifuatazo.

Kwa mfano:

Mvua inanyesha.

N T

i. Wewe umenisaidia sana.

Wewe ni nomino. Umenisaidia ni kitenzi. Sana ni kielezi.

ii. Baskeli yangu imetoboka mpira.

Baskeli ni nomino. Yangu ni kivumishi. Imetoboka ni kitenzi. Mpira ni nomino.

iii. Wageni walikuwa wanataka kukusalimia.

Wageni ni nomino. Walikuwa wanataka kukusalimia ni vitenzi.

b) Eleza maana ya istilahi zifuatazo.

i. Tungo

Tungo ni mkusanyiko wa maneno unaounda wazo kamili katika lugha.

ii. Kirai

Kirai ni kipashio cha sentensi chenye maana lakini hakijitoshelezi kutoa wazo kamili.

4. a) Ainisha kiunganishi kilichopigiwa mstari katika sentensi zifuatazo.

i. Sitokula wali wala muhogo.

Kiunganishi cha nyongeza.

ii. Nilimtembelea kwao lakini sikumkuta.

Kiunganishi cha upinzani.

iii. Simba na chui ni wanyama hatari.

Kiunganishi cha nyongeza.

b) Toa mfano mmoja mmoja (1) kwa kila aina ya sentensi zifuatazo.

i. Sentensi shurtia

Nikijituma nitafaulu mtihani.

ii. Sentensi changamano

Find this and other free resources at: <https://maktaba.tetea.org>

Alipofika nyumbani alikuta wageni wameondoka.

5. a) Eleza umuhimu wa ufupisho wa habari.

Ufupisho huokoa muda wa msomaji kwa kutoa mawazo muhimu pekee.

Ufupisho husaidia kuelewa habari kwa urahisi bila kusoma maandishi marefu.

Ufupisho husaidia kuhifadhi kumbukumbu muhimu za habari.

b) Andika nambari zifuatazo kwa maneno.

i. 435,040

Laki nne elfu thelathini na tano arobaini.

ii. 3,100,009

Milioni tatu laki moja na tisa.

6. a) Andika sentensi zifuatazo kwa lugha ya Kiswahili.

i. Our government has increased the price of seaweed and cloves.

Serikali yetu imeongeza bei ya mwani na karafuu.

ii. Yesterday I completed my homework at quarter to eleven.

Jana nilimaliza kazi zangu za nyumbani saa nne kasoro robo.

iii. Octopuses and crabs are different.

Pweza na kaa ni tofauti.

b) Andika maneno yafuatayo kwa nambari.

i. Laki nane, elfu tano mia moja na sita.

805,106

ii. Bilioni moja.

1,000,000,000

7. a) Eleza kwa ufupi lahaja zifuatazo za Kiswahili.

i. Kihadimu

Ni lahaja inayozungumzwa katika maeneo ya Hadimu Zanzibar.

ii. Kimrima

Ni lahaja inayozungumzwa katika maeneo ya Pwani ya Tanzania.

iii. Kiunguja

Ni lahaja inayozungumzwa Unguja Zanzibar.

Find this and other free resources at: <https://maktaba.tetea.org>

Prepared by Maria Marco for TETEA

b) Andika neno la Kiswahili sanifu kwa lahaja zifuatazo.

i. Chifyu

Chakula.

ii. Munyu

Chumvi.

SEHEMU C: (Alama 30)
FASIHI

8. Tunga beti mbili (2) za shairi la kimapokeo, kisha oneshwa kina cha kati, kina cha mwisho na idadi ya mizani za shairi hilo.

Beti ya kwanza

Elimu ni nuru, mwanga wa maisha,
Humuondoa mtu gizani atupashe,
Hutupa maarifa, akili kutosha,
Tuipende elimu, tusife mashaka.

Beti ya pili

Mtoto asome, taifa lijengwe,
Kwa bidii na juhudi ndoto zitimie,
Ujinga ukome, maendeleo yachipue,
Elimu ni silaha, sote tuithamini.

Kina cha kati ni “-sha”. Kina cha mwisho ni “-e”. Mizani ni nane kwa kila mshororo.

9. a) Eleza maana ya istilahi zifuatazo.

i. Ushairi

Ushairi ni sanaa ya kutumia lugha kwa mpangilio maalumu kufikisha ujumbe.

ii. Mshororo

Mshororo ni mstari mmoja wa shairi.

iii. Urari

Urari ni usawa wa vina na mizani katika mashairi.

b) Chagua maana sahihi ya misemo kutoka kwenye mabano.

i. Kushikwa sikio

Kuonywa.

ii. Kuwa macho

Kuwa makini.

10. Andika tamthiliya fupi uipendayo.

Tamthiliya inayoonyesha kijana anayepambana na umaskini kwa bidii, anakutana na changamoto lakini hatimaye anafanikiwa baada ya kuzingatia maadili mema na kufanya kazi kwa juhudi.

SEHEMU D: (Alama 15)
UTUNGAJI

11. Andika Insha ya maneno kati ya 120 – 130 yenye kichwa cha habari, “UGONJWA WA MALARIA”.

Ugonjwa wa malaria ni tatizo kubwa la kiafya katika jamii zetu. Husababishwa na mbu aina ya anofelesi wanaoishi katika mazingira yenye maji yasiyotiririka. Malaria huathiri watoto, wajawazito na watu wazima na husababisha vifo endapo haitatibiwa mapema. Dalili zake ni homa kali, kutetemeka na maumivu ya kichwa. Jamii inapaswa kuchukua tahadhari kwa kutumia vyandarua, kusafisha mazingira na kutafuta matibabu mapema. Serikali pia ina wajibu wa kutoa elimu kwa wananchi ili kudhibiti ugonjwa huu.

12. Jaalia wewe ni mfugaji bora wa kuku, tayarisha tangazo la biashara kwa njia ya bango ili kutangaza bidhaa zinazotokana na ufugaji wako.

Tunauza kuku wa kienyeji na wa kisasa, mayai bora na nyama safi kwa bei nafuu. Bidhaa zetu ni zenye ubora wa hali ya juu, hupatikana kwa wingi na kwa wakati wote. Karibu upate huduma bora kwa afya yako na familia yako.